

ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ҚАРОР

Дар бораи Барномаи пешгирии норасоии микронутриентҳо ва бемориҳои вобаста ба он дар байни аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2027

Мутобиқи [моддаи 16](#) Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон" Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

1. Барномаи пешгирии норасоии микронутриентҳо ва бемориҳои вобаста ба он дар байни аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2027 ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Барномаи пешгирии норасоии микронутриентҳо ва бемориҳои вобаста ба он дар байни аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2027 тасдиқ карда шаванд ([замимаҳои 1](#) ва 2).

2. Вазорату идораҳои дахлдор ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар доираи маблағҳои ҳамасола пешбинишудаи буҷети давлатӣ ва ҷалби сармояҳои шарикони рушд ҷиҳати амалисозии барномаи мазкур ва нақшаи чорабиниҳои амалисозии он тадбирҳои зарурӣ андешида, ҳамасола то 10 январ оид ба корҳои анҷомдодашуда ба Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот пешниҳод намоянд.

3. Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз чараёни амалисозии барномаи мазкур ва нақшаи чорабиниҳои амалисозии он ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол то 20 январ маълумот пешниҳод намоянд.

Раиси

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

аз 30 сентябри соли 2021, №415

ш. Душанбе

Замимаи 1

ба қарори Ҳукумати

Ҷумҳурии Тоҷикистон

аз 30 сентябри соли 2021, [№415](#)

БАРНОМАИ ПЕШГИРИИ НОРАСОИИ МИКРОНУТРИЕНТҲО ВА БЕМОРИҲОИ ВОБАСТА БА ОН ДАР БАЙНИ АҲОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҲОИ 2022-2027

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Барномаи пешгирии норасоии микронутриентҳо ва бемориҳои вобаста ба он дар байни аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2027 (минбаъд - Барнома) бо мақсади ҳифзи солимии аҳоли ва пешгирии бемориҳо тавассути ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо микронутриентҳо таҳия шудааст.
2. Барнома барои расидан ба амнияти озуқаворӣ ва ғизои хушсифат, ки ҳадафи сеюми Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2030 ба ҳисоб меравад, мусоидат менамояд.
3. Муҳиммияти ғизои солим дар тақвият ва устувори саломатии инсон дар Ҳадафҳои Рушди Устувор пешбинӣ шуда, амалишавии он иҷрои уҳдадорӣҳои байналмилалиро таъмин мекунад.
4. Оқибати нимгуруснагӣ ва ғизои нокифоя метавонад баргаштнопазир бошад, бахусус барои 1000 рӯзи аввали ҳаёт (аз лаҳзаи ҳомилашавӣ то 24 моҳ), ки он сабаби камақлӣ, нокомӣ ва хавфи бемориҳои ғайрисироятӣ гардад. Нимгуруснагӣ аз насл ба насл гузашта, аз модарони нимгурусна аксаран кӯдакони камвазн таваллуд мешаванд, ки ба онҳо хатари беморшавӣ, фавт ва ақибмонии инкишоф таҳдид мекунад.
5. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон норасоии камхунии вобаста ба оҳан, нуқсонҳои найчаи асаб (ННА) ва дигар бемориҳо, ки дар натиҷаи норасоии моддаҳои ғизоӣ (микронутриентҳо) ба амал меоянд, инкишоф меёбад. Оқибати норасоии тўлони моддаҳои ғизоӣ ба саломатӣ, инкишофи организм, паст гардидани масунияти бадан ва қобилияти репродуктивӣ, наслофарӣ ва рушди ақлонӣ таъсири ногувор дорад.
6. Барнома ҷиҳати ҳифзи саломатӣ бо роҳи ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ мусоидат мекунад. Ҳангоми ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бояд вазъи иҷтимоӣ ва иқтисодии аҳоли ба инобат гирифта шуда, дар навбати аввал он маҳсулоти хӯрокворӣ ғанигардонида шавад, ки ҳамаи табақаҳои аҳоли ба онҳо дастрасӣ дошта, ҳамарӯза истеъмол мекунанд. Бинобар ин, бояд пеш аз ҳама орд (маҳсулоти ордӣ), шир (маҳсулоти ширӣ), намак, қанд ва дигар маҳсулоти аввалияи зарурӣ ғанигардонида шаванд.

2. МАҚСАД ВА ВАЗИФАҲОИ БАРНОМА

7. Мақсади Барномаи мазкур пешгирии норасоии микронутриентҳо ва бемориҳои вобаста ба он (чоғар, шабкӯрӣ, синга, камхунӣ, норасоии найчаи асаб ва ғайра) тавассути таҳкими заминаи ҳуқуқӣ, пурзӯр намудани фаъолияти байниидоравӣ, назорати сифати маҳсулоти хӯроквории ғанигардонида, таъсиси низоми пешгирии бемориҳои ба ғизо алоқаманд бо роҳи ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо микронутриентҳо дар байни аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.
8. Барои ноил гардидан ба мақсадҳои Барнома иҷрои вазифаҳои зерин муайян карда шудаанд:

- идоракунии самаранок, маблағгузорию устувор, таъмини кадрҳо ва рушди технологияҳои навин;

- тақвияти заминаи илмию таҷрибавӣ (озмоишгоҳӣ);
- таъмини корхонаҳои истеҳсоли бо микронутриентҳои зарурӣ;
- паст намудани сатҳи паҳншавии бемориҳои, ки ба ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ вобаста мебошанд;
- ҷалби ҷома ва баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии аҳолии оид ба истеъмоли хӯроквории бо микронутриентҳо ғанигардонидашуда.

3. ВАЪЪИ КУНУНӢ

9. Солҳои охир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шумораи бемориҳои ғайрисироятӣ ба таври назаррас афзоиш меёбанд. Масъалаи омӯзиш, пешгирӣ ва бартараф намудани бемориҳои вобаста ба ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи таъмини аҳолии бо маҳсулоти хӯроквории ғанигардонидашуда" ифодаи худро ёфтааст.

10. Аз солҳои 1990 бинобар бӯҳрони иқтисодии давраи гузариш дар ташкили ғизои солими аҳолии мушкилоти ҷиддӣ ба вуҷуд омад. Ҳамзамон, ҷанги шаҳрвандӣ, ки дар Тоҷикистон сар зад, ваъъиятро боз ҳам ваъъинтар намуд ва сабаби маҳдуд гардидани интиҳоб ва дастрасӣ ба маҳсулоти хӯрокворӣ гардид. Ин ҳолат ба истеъмоли маҳсулоти пастсифат оварда расонид ва барои гузариш ба ташкили ғизои дуруст душворӣ пеш оварда, ба саломатӣ ва сатҳи зиндагии аҳолии ҷумҳурӣ таъсири манфӣ расонид.

11. Истифодаи моддаҳои ғизоӣ дар пайдории саломатии инсон муҳим мебошанд. Норасоии микронутриентҳо ё ки ба истилоҳ "гуруснагии пинҳонӣ" вақте ба амал меояд, ки сифат ва намудҳои ғизои истеъмомолшаванда миқдори кофии витаминҳо ва минералҳои барои рушд ва инкишофи бадани инсон зарурбударо таъмин карда наметавонанд. Мушоҳидаҳо нишон медиҳанд, ки чунин ваъъ дар байни оилаҳои камбизоат бештар ба назар мерасад. Ин ҳолат ба дастрасӣ надоштан ба ғизои мувофиқ, истеъмоли аз ҳад зиёди карбогидратҳо, инчунин норасоии навъҳои гуногуни меваю сабзавоти тару тоза, ки боиси норасоии микроэлементҳо ва витаминҳо мегарданд, оварда мерасонад.

12. Тибқи маълумоти расмӣ дар солҳои аввали асри XXI истеъмоли маҳсулоти хӯрокворӣ ба ҳар нафар аҳолии кишвар коҳиш ёфт:

- истеъмоли гӯшт ва маҳсулоти гӯшти дар соли 1991 ба ҳар як нафари аҳолии 26,1 килограмро ташкил медод. Ин нишондиҳанда дар солҳои 2010 ва 2018 то 11 килограм паст гардид;

- истеъмоли шир ва маҳсулоти ширӣ дар соли 1991 ба ҳар сари аҳолии 171 литрро ташкил медод. Ин нишондиҳанда дар соли 2010 60,9 литр, соли 2018 60,5 литр ташкил намуд (яъне 3 маротиба кам гардид). Ҳамчунин, истеъмоли тухм, маҳсулоти қаннодӣ ва ғайра низ ба таври назаррас коҳиш ёфт.

13. Мувофиқи тадқиқотҳои илмӣ ва таҷрибаҳо яке аз роҳҳои самараноки пешгирии бемориҳо вобаста ба норасоии моддаҳои ғизоӣ ин ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ мебошад. Ин иқдом аз нигоҳи иқтисодӣ низ муфид аст. Ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ асосан омехтакунии иловаҳои муайяни моддаҳои ғизоӣ (масалан, ғанигардонӣ бо витаминҳо, маҷмӯи микроэлементҳо ва ғайра)-ро дар бар мегирад. Ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо моддаҳои ғизоӣ асосан барои пешгирии норасоии микроэлементҳо ва витаминҳо истифода мегардад.

14. Мутобиқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи таъмини аҳоли бо маҳсулоти хӯроквории ғанигардонидашуда" дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд орди гандумии навъи олий ва якум, хамирмоёи нонпазӣ, маҳсулоти нонӣ ва қаннодӣ, шир ва маҳсулоти ширии туршмазза, аз ҷумла барои ғизои кӯдакон пешбинигардида, шарбат, афшура, шаҳди мева ё сабзавот, нӯшокиҳои мевагӣ ва ё сабзавоти шарбатдор, оби нӯшокӣ дар зарфҳо, нӯшокиҳои ғайримашруботӣ ва намаки ошӣ бо витамину минералҳои лозима (микронутриентҳо) ғани гардонида шаванд. Ҳарчанд масъалаи мазкур дар қонунгузорӣ ба танзим дароварда шуда бошад ҳам, аммо маҳсулоти хӯрокворӣ чун пештара ғани гардонида намешавад. Дар робита бо ин, дар навбати аввал мусоидати мақомоти давлатӣ ва шарикони рушд чиҳати расонидани кумак ба субъектҳои соҳибкорӣ зарур мебошад.

15. Оқибатҳои манфии норасоии микронутриентҳо аз ҳама зиёд дар байни кӯдакон эҳсос мегарданд, зеро нимгуруснагӣ дар ду соли аввали ҳаёт ба рушди ҷисмонӣ ва рӯҳию равонӣ таъсири бебозгашт мерасонад. Норасоии микронутриентҳо дар байни занони ҳомила омилҳои бо вазни кам таваллуд шудани кӯдакон, хавфи беморшавии модару кӯдак ва фавт, инчунин хатари исқоти ҳамлро зиёд мекунад.

16. Норасоии микронутриентҳо ба маҳсулнокии пасти фаъолияти меҳнатӣ, рушди сусти ақлонӣ ва таваллуди кӯдакони маъҷуб сабаб мегардад.

17. Норасоии микронутриентҳо - моддаҳои ғизоӣ (витаминҳо, минералҳо ва микроэлементҳо) дар ҳулосаҳои таҳлилии Тадқиқоти тиббӣ - демографӣ (ТТД), Агентии Иёлоти Муттаҳидаи Амрико оид ба рушди байналмилалӣ (UFAID) ва Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иқтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2017 ҳамчун яке аз сабабҳои асосии беморшавӣ ва фавти кӯдакон муайян шудааст.

18. Тадқиқоти гузаронида нишон дод, ки 43 фоизи кӯдакони аз 6 то 23-моҳа маҳсулоти аз оҳан бойро истеъмол мекунанд ва 20 фоизи кӯдакони аз 6 то 59-моҳа чунин маҳсулотро 7 рӯз қабл аз гузаронидани тадқиқот бо иловаҳои фаъоли биологӣ, ки дар таркибашон оҳан доштанд, қабул кардаанд.

19. Моҳи октябри соли 2013 Агентии Иёлоти Муттаҳидаи Амрико оид ба рушди байналмилалӣ (UFAID) якҷо бо ташкилоти Аянси глобалӣ оид ба беҳсозии ғизо (GAIN) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳодиҳии корхонаҳои саноатии ордистеҳсолкунӣ ва истеъмоли маҳсулоти ордиро гузаронид. Баҳодиҳии мазкур нишон дод, ки истеъмоли маҳсулоти ордӣ ва нонӣ 70 фоизи ратсионро дар як шабонарӯз ташкил медиҳад, ки ин яке аз нишондодҳои баланд дар ҷаҳон ба ҳисоб меравад.

20. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гандум асосан аз Ҷумҳурии Қазоқистон ворид карда мешавад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз 50 корхонаи калон ва миёнаи истеҳсолкунандаи орд ё ордбарорӣ фаъолият доранд, ки як қисмашон хусусӣ буда, қисми дигарашонро Агентии захираҳои моддии давлатии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон идора менамояд. Натиҷаи арзёбӣ нишон дод, ки даҳолати аз ҳама самаранок барои беҳтар намудани ғизо ва паст кардани нишондодҳои норасоии микронутриентҳо дар байни аҳоли ин ғанигардониҳои ордӣ гандумӣ мебошад.

21. Дар айни замон ордӣ гандумии ғанигардонидашуда ба ҷумҳурӣ танҳо аз ҷониби Барномаи озуқаворӣ умумиҷаҳонӣ (БОУ) ворид карда мешавад, ки ин воридот андаке бештар аз 430000 хонандагони синфҳои аз 1 то 4, ки ин ҳамагӣ 45 фоизи хонандагони синфҳои ибтидоиро ташкил медиҳад, таъмин менамояд.

22. Тадқиқоти гузаронидашуда нишон дод, ки норасоии микронутриентҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун масъалаи мубрам боқӣ монда, зарурати идома додан ва ҷоннок намудани фаъолият дар ин самт ҳатмист ва он бояд ба ҳалли масъалаҳои норасоии микронутриентҳо ва бемориҳои вобаста ба онҳо равона гардад.

23. Стандарти Ҷумҳурии Тоҷикистон СТ РТ 1057-2004 Шартҳои техникии "Орди гандумии бо иловаҳои витаминию минералии ғизоноккардашуда (премикс)" аини замон бо оҳани электролитӣ асос ёфтааст, ки барои исбот намудани вазъи воқеӣ гузаронидани санҷиш ва тестикунониро талаб менамояд.

24. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз мушкилоти асосии ҷорӣ нашудани истеҳсоли маҳсулоти ғанигардонидашуда ин норасоии мутахассисон дар ҳамин соҳа мебошад.

25. Бунёди низоми озмоишгоҳӣ ва назорати сифат оид ба ҷорӣ намудани ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо микронутриентҳо дар корхонаҳои истеҳсолӣ яке аз масъалаҳои ҳалталаб ба шумор меравад.

26. Таҳияи низоми таъмини устувори корхонаҳои истеҳсолӣ бо премикс аз ҳисоби воситаҳои гардон ё бо ягон механизми дигар зарур мебошад. Дар ин маврид барои истеҳсоли маҳсулоти маҳаллии хӯроквории ғанигардонидашуда ва воридоти асосии маҳсулоти хом бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон давра ба давра имтиёзҳо ҷорӣ карда мешавад.

27. Бо мақсади ҳимояи манфиатҳои истеҳсолкунандагон то кунун дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иттиҳодияи истеҳсолкунандагон ё ташкилоти ба он ҳаммонанд, таъсис дода нашудааст. Ба ғайр аз ин, дар ҷумҳурӣ дар масъалаҳои истеъмоли маҳсулоти ғанигардонидашуда ҷалби васоити ахбори омма ва баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии аҳоли ба қадри кофӣ ба роҳ монда нашудааст.

4. САМТҲОИ АФЗАЛИЯТНОКИ БАРНОМА

28. Тақвияти заминаи меъёрии ҳуқуқӣ барои пешгирии бемориҳои ғайрисироятӣ бо роҳи ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо микронутриентҳои зарурӣ яке аз тадбирҳои мақсадноки Барнома ба шумор меравад.

29. Омӯзонидан ва омода намудани мутахассисони вазорату идораҳои дахлдор ва истеҳсолкунандагони маҳсулоти хӯрокворӣ чиҳати ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ ба роҳ монда мешавад. Дар ин самт гузаронидани омӯзишҳои даврӣ ва аз худ кардани таҷрибаи кишварҳои пешрафта ба мақсад мувофиқ мебошад.

30. Бо дарназардошти он, ки корҳои илмию тадқиқотӣ оид ба омӯзиши вазъи воқеии хӯроки аҳоли ва таркиби он дар ҷумҳурӣ гузаронида нашудааст, барои рушди илми ин соҳа дар оянда лоиҳаҳои корҳои илмию тадқиқотӣ оид ба омӯзиши масъалаи мазкур таҳия ва амалӣ карда мешаванд.

31. Дар доираи амалигардонии Барнома ҷалби созмонҳои байналмилалӣ ва шарикони рушд чиҳати муҷаҳҳаз гардонидани ташхисгоҳу корхонаҳои саноатӣ бо таҷҳизоти замонавӣ ба мақсад мувофиқ мебошад.

32. Чиҳати истеҳсоли маводи иловагии ғизоӣ беҳтар намудани ҳолати моддию техникии муассисаҳои давлатӣ, муассисаҳои илмию таҷрибавӣ дар соҳаи банақшаگیرӣ, саноат, тандурустӣ ва ҳифзи иқтимоии аҳоли, молия, гумрук ва андоз шароити мусоид фароҳам меоваранд.

33. Таъсиси низоми доимоамалкунандаи иттилоотӣ оид ба пешгирии норасоии микронутриентӣ ва солимгардони аҳоли тавассути воситаҳои ахбори омма яқчо бо соҳаҳои марбут дар доираи гузаронидани барномаҳои тарғиботӣ (адвокатсионӣ) шавку рағбати аҳолиро дар баҳши беҳдошти саломатӣ боло мебаранд ва таваҷҷуҳи сохторҳои давлатӣ ва аҳли ҷомеа ба ин масъалаҳо зиёд мешавад.

34. Яке аз тадбирҳои дигари Барнома ин таҳкими ҳамкориҳои байниидоравӣ барои сари вақт ва самаранок қабул намудани тадбирҳо оид ба бартараф намудани масъалаҳои мавҷудаи алоқаманд ба норасоии микронутриентӣ ва ғанигардони маҳсулоти хӯрокворӣ бо микронутриентҳо мебошад. Ҷиҳати амалигардони тадбири мазкур ва назорати Барнома аз ҳисоби мутахассисони вазорату идораҳои дахлдор дар назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон шӯроӣ Ҷамоҳангсоз оид ба ғанигардони маҳсулоти хӯрокворӣ таъсис дода мешавад.

35. Натиҷаи ниҳоии ин фаъолият баланд бардоштани ҳаҷми истеъмоли маҳсулоти хӯроквории бо микронутриентҳо ғанигардонидашуда, аз ҷумла орди гандумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ки ҳангоми ба таври зарурӣ амалӣ гардидани Барнома он ба беҳтаршавии заминаи ҳуқуқӣ, васеъшавии доираи дастрасӣ, зиёдшавии ҳаҷми маҳсулоти хӯроквории бо микронутриентҳои ғанигардонидашуда мусоидат намуда, дар натиҷа ба пастшавии бемориҳои аз маҳсулоти хӯрокворӣ вобаста, инчунин ба беҳтаршавии вазъи ғизогирии аҳоли дар Ҷумҳурии Тоҷикистон оварда мерасонад.

36. Таъмини назорати сифат, беҳатарии маҳсулоти хӯроквории ғанигардонидашуда ва паст намудани нишондодҳои омории бемориҳои бо норасоии микронутриентҳо алоқаманд самтҳои Барномаро ташкил намуда, иҷрои онҳо тавассути ташкили механизми махсуси мониторинг ва арзёбӣ амалӣ карда мешавад.

5. МАБЛАҒГУЗОРИИ БАРНОМА

37. Барои амалӣ намудани Барнома сарчашмаҳои маблағгузори зерин истифода мешаванд:

- маблағҳои пешбинигардидаи буҷетӣ барои соҳаи тандурустӣ;
- маблағҳои махсуси Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар вазорату идораҳои дахлдор;
- кумакҳои молиявӣю техникӣю созмонҳои байналмилалӣ ва молиявӣю хориҷӣ;
- маблағҳои грантӣ ва дигар сарчашмаҳои, ки қонунгузорӣ манъ накардааст.

38. Ҷамоҳангии маблағгузори сармояҳои ниҳодҳои байналмилалӣ аз ҷониби шӯроӣ Ҷамоҳангсоз оид ба ғанигардони маҳсулоти хӯрокворӣ ба роҳ монда мешавад.

6. МОНИТОРИНГ, АРЗЁБӢ ВА НАТИҶАҶОИ ПЕШБИНИШАВАНДАИ БАРНОМА

39. Мониторинг ва арзёбии Барнома тибқи тартиби талаботи меъёрҳо ва қоидаҳои гузаронидани мониторинг ва арзёбии амалишавӣю ҳуҷҷатҳои стратегӣю сатҳи миллӣ, барномаҳои соҳавӣ ва минтақавӣю рушд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2018, №615 тасдиқ гардидааст, аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли гузаронида шуда, дар шӯроӣ Ҷамоҳангсоз оид ба ғанигардони маҳсулоти хӯрокворӣ баррасӣ мегардад.

40. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли:

- дар ҷараёни иҷрои Барнома маълумоти заруриро аз вазорату идораҳо ва ташкилотҳои дахлдор талаб менамояд;

- натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии Барномаро баъд аз муҳокима дар ҷаласаи шӯрои Ҷамоҳангсоз оид ба ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ интишор менамояд.

41. Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои гузаронидани мониторинг ва арзёбии Барнома метавонад мутахассисон, коршиносон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро ҷалб намояд.

42. Натиҷаҳои пешбинишавандаи Барнома аз инҳо иборатанд:

- кам кардани сатҳи норасоии микронутриентҳо дар байни кӯдакони аз 6 то 59-моҳа ва занони аз 15 то 49-сола - то 30 фоиз;

- фоизи истеҳсоли орди гандумии ғанигардонидашудаи ватанӣ - то 80 фоиз;

- паст кардани нишондиҳандаҳои бемориҳои камхунии вобаста ба микронутриентҳо (оҳан, туршии фолат, витамини В12) - то 50 фоиз;

- фоизи хонаводаҳое, ки намаки босифат ва йоднокшударо истифода мебаранд - на камтар аз 90 фоиз;

- шумораи корхонаҳое, ки дар соҳаи истеҳсоли маҳсулоти ғанигардонидашуда фаъолият менамоянд ва бо таҷҳизоти зарурӣ ҷиҳозонида мешаванд - то 70 фоиз;

- баланд бардоштани сатҳи фарҳанги аҳоли нисбати истеъмоли маҳсулоти ғанигардонидашуда.

7. АМАЛИШАВИИ БАРНОМА

43. Дар раванди амалигардонии Барнома ҳамкориҳои мутақобилаи мақомоти ваколатдори давлатӣ бо вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва бахши соҳибкорӣ барои ҳифз ва таҳкими саломатии аҳоли тавассути ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо микронутриентҳои зарурӣ муҳим мебошад.

44. Дар амалигардонии Барнома иштироки фаъоли вазоратҳои тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, саноат ва технологияҳои нав, рушди иқтисод ва савдо, молия, маориф ва илм, кумитаҳои бехатарии озуқаворӣ, телевизион ва радио, андоз, Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдо, Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба мақсад мувофиқ мебошад.

45. Дар амалигардонии Барнома созмонҳои байналмилалӣ ва шарикони рушд ҷалб мегарданд.

Замимаи 2

ба қарори Ҳукумати

Ҷумҳурии Тоҷикистон

ани мутахассисони мутасаддии идораҳои соҳавӣ ва мутахассисони истеҳсолкунанда бо ҷалби	исон дар муассисаҳое, ки бародони маҳсулоти хӯрокворӣ менамоянд, бо стандартҳои ҷалби оид ба ғанигар-донии маҳсулоти хӯрокворӣ оид ба ғанигар-донии маҳсулоти хӯрокворӣ омӯзонида	22-2024	стандартизатсия, сертификатсия ва савдо, вазоратҳои саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии	исобт, арди, рушд
дули таълимӣ оид ба ғанигардонии хӯрокворӣ барои муассисаҳое	таълимӣ таҳия гардида, мутахассисони корхонаҳои омӯзонида мешаванд	22-2023	и саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии, Агентии савдо ва метрология, вазоратсия ва нозироти савдо	исобт, арди, рушд
андартҳо ва регламентҳои техникӣ ва миқдори микроэлементҳо ва сифатҳои дар таркиби маҳсулоти	ҳо ва регламентҳои техникӣ ва миқдори микроэлементҳо ва сифатҳои дар таркиби маҳсулоти	22-2027	изатсия, метрология, вазоратсия ва нозироти савдо, и саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии	исобт, арди, рушд
абодули таҷриба бо давлатҳое, ки ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ ба роҳ мондаанд	ани мутахассисон барои таҷриба ба хориҷи кишвар	22-2024	и тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии, саноат ва технологияҳои нав, Агентии савдо ва метрология, вазоратсия ва нозироти савдо	исобт, арди, рушд
рдани озмоишгоҳи референсӣ оид ба сифати маҳсулоти хӯрокворӣ бо витаминҳо	ҳи референсӣ ташкил карда	25-2027	и саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии, Кумитаи озмуноҳои саноат, Агентии савдо ва метрология, вазоратсия ва нозироти савдо	исобт, арди, рушд
а барқарорсозии озмоишгоҳҳо дар муассисаҳои истеҳсолкунандаи хӯроквории ғанигардонидашуда ва назорати сифати ғанигар-донии хӯрокворӣ бо минералҳо ва	ҳо дар муассисаҳои истеҳсолкунандаи маҳсулоти хӯрокворӣ оид ба ғанигар-донии маҳсулоти хӯрокворӣ оид ба ғанигар-донии маҳсулоти хӯрокворӣ мешаванд	22-2027	и саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии, Кумитаи озмуноҳои саноат, Агентии савдо ва метрология, вазоратсия ва нозироти савдо	исобт, арди, рушд
и ҳолати техникӣ корхонаҳои истеҳсоли ва таъмин намудани онҳо бо таҷҳизоти замонавӣ оид ба ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ бо минералҳо ва	ҳникии корхонаҳои истеҳсоли ва таъмин намудани онҳо бо таҷҳизоти замонавӣ оид ба ғанигардонии маҳсулоти хӯрокворӣ таъмин карда	22-2027	саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҷамъияти аҳолии	исобт, арди, рушд
корхонаҳои истеҳсоли маҳсулоти хӯрокворӣ бо иловаҳои витаминҳо ва	ва миқдори минералҳо ва витаминҳо дар асоси регламентҳо ва	22-2027	и саноат ва технологияҳои нав, молия	исобт, арди, рушд

	ҳои байналмилалӣ муайян қастрас карда мешаванд			
змина ғанӣ гардонидани маҳсулоти бо иловаҳои витамину минералҳо онаҳои истеҳсоли новобаста аз ликият	и хӯрокворие, ки қонунгузори Тоҷикистон муқаррар г, дар корхонаҳои истеҳсоли аз шакли моликият ба нӣ фаро гирифта мешаванд	22-2027	и саноат ва яҳои нав, тандурустӣ ва қтимоии аҳоли, Агентии -затсия, метрология, атсия ва нозироти савдо	исоби ардид рушд
а гузаронидани тадқиқоти норасоии риентҳо дар байни кӯда-кони синну сола ва занони қобили таваллуд	ду маротиба - солҳои 2022 ва онида мешавад	22-2027	тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли, Агентии омор	исоби ардид рушд
води омӯзишӣ ва коммуникатсионӣ дар моҳияти истеъмоли минералу барои саломатӣ	аълимӣ, омӯзишӣ ва коммуни- таҳия гардида, дар амалия а мешаванд	22-2027	и маориф ва илм, й ичтимоии аҳоли, саноат ологияи нав, Кумитаи н ва радио	исоби ардид рушд
масъалаи ба роҳ мондани коркарди премикс (иловаҳои витамину о) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	ташкили корхона барои премикс (иловаҳои витамину о) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шавад	22-2027	и миллии илмҳо, и тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли, саноат ва техноло- нав, Агентии затсия, метрология, атсия ва нозироти савдо	исоби ардид рушд
намудани барномаҳои лқунанда оид ба масъалаҳои ғизо шабакаҳои радио ва телевизиони минтақавӣ	ои доимоамалқунанда оид ба ои ғизо дар назди шабакаҳои н ва радио ташкил карда	22-2027	и телевизион ва радио, и озуқаворӣ, вазоратҳои тӣ ва ҳифзи иҷтимоии аноат ва техноло- гияҳои иди иқтисод ва савдо, ва илм, кишоварзӣ, стандартизатсия, ия, сертификатсия ва савдо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ	исоби ардид рушд
нақшаи омода намудани сонии соҳаи ғизо дар самтҳои андурустӣ, озмоишгоҳӣ, технологӣ г) дар дохил ва хориҷи кишвар	кадрӣ пурзӯр гардида, кадрҳои қисос омода карда мешаванд	22-2027	и рушди иқтисод ва ориф ва илм, тандурустӣ ичтимоии аҳоли, саноат ло-ғияҳои нав, Агентии затсия, метрология, атсия ва нозироти савдо	исоби ардид рушд
ва гузаронидани форуми палӣ оид ба вазъи ғизо дар Тоҷикистон	байналмилалӣ ҳамасола а мешаванд	22-2027	тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли, саноат ва яҳои нав, Агентии -затсия, метрология, атсия ва нозироти савдо	исоби ардид рушд
дани мониторинг ва баҳодиҳии е, ки ба истеҳсоли маҳсулоти и ғанигардони-дашуда машғул	нг гузаронида мешавад	22-2027	тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли, саноат ва яҳои нав, Агентии -затсия, метрология, атсия ва нозироти савдо	исоби ардид рушд

<p>а ҷорӣ намудани низоми онлайн- г дар муассисаҳои истеҳсолии хӯрокворӣ</p>	<p>ониторингии маҷозӣ (онлайн) таъсис дода мешавад</p>	<p>2022-2027</p>	<p>и тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли, саноат ва техноло- нав, Агенти затсия, метрология, атсия ва нозироти савдо</p>	<p>исоби арди рушд</p>
<p>низоми омории бақайдгирӣ дар пешгирию табобати норасоии иентӣ ва бемориҳои вобаста ба он</p>	<p>тилоотию таҳлилий ва омории ӣ дар самти пешгирию норасоии микронут-риентӣ ва и вобаста ба он такмил дода</p>	<p>2022-2027</p>	<p>тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли</p>	<p>исоби арди рушд</p>
<p>гузаронидани ҷаласаҳои давравии моҳангсоз оид ба ғанигардонии хӯрокворӣ</p>	<p>сол ду маротиба шӯрои оз оид ба ғанигардонии хӯрокворӣ гузаронида</p>	<p>2022-2027</p>	<p>тандурустӣ ва ҳифзи аҳоли</p>	<p>исоби арди рушд</p>